

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Шосткинський інститут Сумського державного університету
Фармацевтична компанія «Фармак»
Управління освіти Шосткинської міської ради
Виконавчий комітет Шосткинської міської ради

ОСВІТА, НАУКА ТА ВИРОБНИЦТВО: РОЗВИТОК ТА ПЕРСПЕКТИВИ

МАТЕРІАЛИ III Всеукраїнської науково-методичної конференції

(Шостка, 19 квітня 2018 року)

Суми
Сумський державний університет
2018

ФОРМУВАННЯ ДОХІДНОЇ ЧАСТИНИ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ В УМОВАХ ФІНАНСОВОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

Т.О. Ілляшенко, А.Власенко

Сумський державний університет
t.illyashenko@finance.sumdu.edu.ua

Основним вектором розвитку України в останні роки є зміна державної політики в напрямі фінансової децентралізації. Ефективність даної системи доводить успішний досвід країн ЄС та США, економічні системи яких побудовані саме на засадах фінансової децентралізації.

Місцеві бюджети відіграють вирішальну роль у соціально-економічному розвитку певної території, оскільки саме за рахунок коштів цих бюджетів здійснюється фінансування закладів освіти, охорони здоров'я, культури, ЗМІ, ЖКГ, а також молодіжних програм.

У грудні 2014 року Верховна Рада прийняла зміни до Бюджетного та Податкового кодексу, що стало початком фінансової децентралізації в Україні. Фінансова децентралізація сприяє фінансовій самостійності місцевих органів влади, що у свою чергу призводить до підвищення ефективності даного владного рівня та поліпшення розв'язань місцевих проблем та завдань.

Фінансова децентралізація включає:

- 1) децентралізацію видатків;
- 2) децентралізацію доходів;
- 3) організаційну самостійність[1].

Джерелами доходів місцевих бюджетів є податкові та неподаткові надходження. Протягом 2012-2017 роках в Україні спостерігається щорічне збільшення доходів місцевих бюджетів.

За результатами 2017 року загальна сума доходів місцевих бюджетів склала 229491 млн. грн., що на 58847 млн. грн. більше, ніж у 2016 році. Це, в основному, спричинене розширенням джерел наповнення місцевих бюджетів.

Серед джерел фінансування місцевих бюджетів можна виділити три основні групи: податкові надходження, неподаткові надходження та інші. Проведений аналіз структури доходів місцевих бюджетів говорить про превалювання таких джерел доходів місцевих бюджетів як податкові надходження. Їх питома вага складає понад 80% щорічно протягом останніх п'яти років. Серед податкових надходжень найбільшу частку складає податок на доходи фізичних осіб, але його частка в структурі доходів місцевих бюджетів значно зменшилась (з 70,2 % у 2014 р. до 46,3% у 2016 році) (табл.1).

В останні роки значно збільшилась питома вага місцевих податків і зборів з 6,1 % у 2012 р. до 22,9 % у 2017 р.

За останні роки спостерігаються позитивні зрушення у сфері впровадження політики фінансової децентралізації, проте органи місцевого самоврядування на даний момент не в змозі в повній мірі виконувати делеговані їм повноваження. Тому є необхідним впроваджувати додаткові заходи для забезпечення повної фінансової незалежності та автономії місцевих бюджетів.

Отже, бюджетна політика України в останні роки ставить за мету забезпечення незалежності органів місцевого самоврядування шляхом проведення реформ у напрямі фінансової децентралізації.

Незважаючи на позитивну тенденцію дане питання залишається актуальним. Адже лише за умов вирішення законодавчих та організаційних питань місцеві бюджети можуть стати фінансово незалежними.

Таблиця 1 - Аналіз динаміки та структури доходів місцевих бюджетів у 2012-2017 роках (без врахування міжбюджетних трансфертів) (Складено авторами на основі [2])

Показники	2012		2013		2014		2015		2016		2017	
	Сума, млн. грн.	Питома вага, %	Сума, млн. грн.	Питома вага, %	Сума, млн. грн.	Питома вага, %	Сума, млн. грн.	Питома вага, %	Сума, млн. грн.	Питома вага, %	Сума, млн. грн.	Питома вага, %
Податкові надходження, в т.ч.	73270	83,0	78388	84,9	75250	84,5	98219	81,5	146901	86,1	201005	87,6
Податок на доходи фізичних осіб	61066	69,2	64586	69,9	62557	70,3	54921	45,6	78971	46,3	110653	48,2
Акцизний податок	1243	1,4	1359	1,5	159	0,2	7685	6,5	11628	6,8	13156	5,7
Податок на прибуток підприємств	443	0,5	675	0,8	260	0,3	4277	3,5	5879	3,4	6485	2,9
Місцеві податки і збори	5457	6,1	7314	7,9	8056	9,0	27041	22,4	42261	24,8	52587	22,9
Плата за користування надрами	1751	2,0	1205	1,3	1421	1,6	1019	0,8	1082	0,6	1103	0,5
Інші	3310	3,8	3249	3,5	2797	3,1	3276	2,7	7080	4,2	17021	7,4
Неподаткові надходження	12636	14,3	12128	13,1	12258	13,8	20148	16,7	21757	12,7	25969	11,3
Інше	2326	2,7	1852	2,0	1510	1,7	2114	1,8	1986	1,2	2517	1,1
Всього	88232	100,0	92368	100,0	89018	100,0	120481	100,0	170644	100,0	229491	100

Список використаних джерел

1. Слободянюк Н.О., Коніна М.О. Проблеми формування дохідної частини місцевих бюджетів в умовах фінансової децентралізації. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.economyandsociety.in.ua/journal/2_ukr/109.pdf
2. Ціна держави. Бюджет [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://cost.ua/budget/revenue/#1>
3. Проценко. Ю.М. проблеми формування дохідної бази місцевих бюджетів. - Ринкова економіка : сучасна теорія і практика управління. Том 15. Вип. 1 (32) – с. 230